

Podlasko-Mazurski Monitoring Ptaków Zimujących

Sezon 2011-2012 wyniki listopadowego liczenia

Białystok 2011 r.

Rozpoczynając w zeszłym roku naszą akcję liczenia ptaków zimujących nie spodziewaliśmy się, że przedsięwzięcie to, które z założenia miało być Podlaskim Monitorin-
giem Ptaków Zimujących (PMPZ), cieszyć się będzie aż takim powodzeniem. Już pierw-
sze liczenie wykazało, że spora część kontrolowanych obiektów z Podlasiem ma mało
wspólnego. Dzięki dużemu zaangażowaniu uczestników spoza obszaru Niziny Północ-
nopodlaskiej kontrolami objęto akweny na Równinie Augustowskiej, Pojezierzach Suwał-
skim i Ełckim, wkraczając również nieśmiało w pobliże Wielkich Jezior Mazurskich. W
tym roku w ostatniej chwili zaplanowaliśmy „zdobycie silnych przyczółków” na Warmii i
Mazurach. Na szczęście dla nas mazurska brać ornitologiczna nie zawiodła, i wykazując
się dużym zaangażowaniem podczas prac terenowych, przesądziła o słuszności zmiany
nazwy akcji na **Podlasko-Mazurski Monitoring Ptaków Zimujących (PMPZ)**.

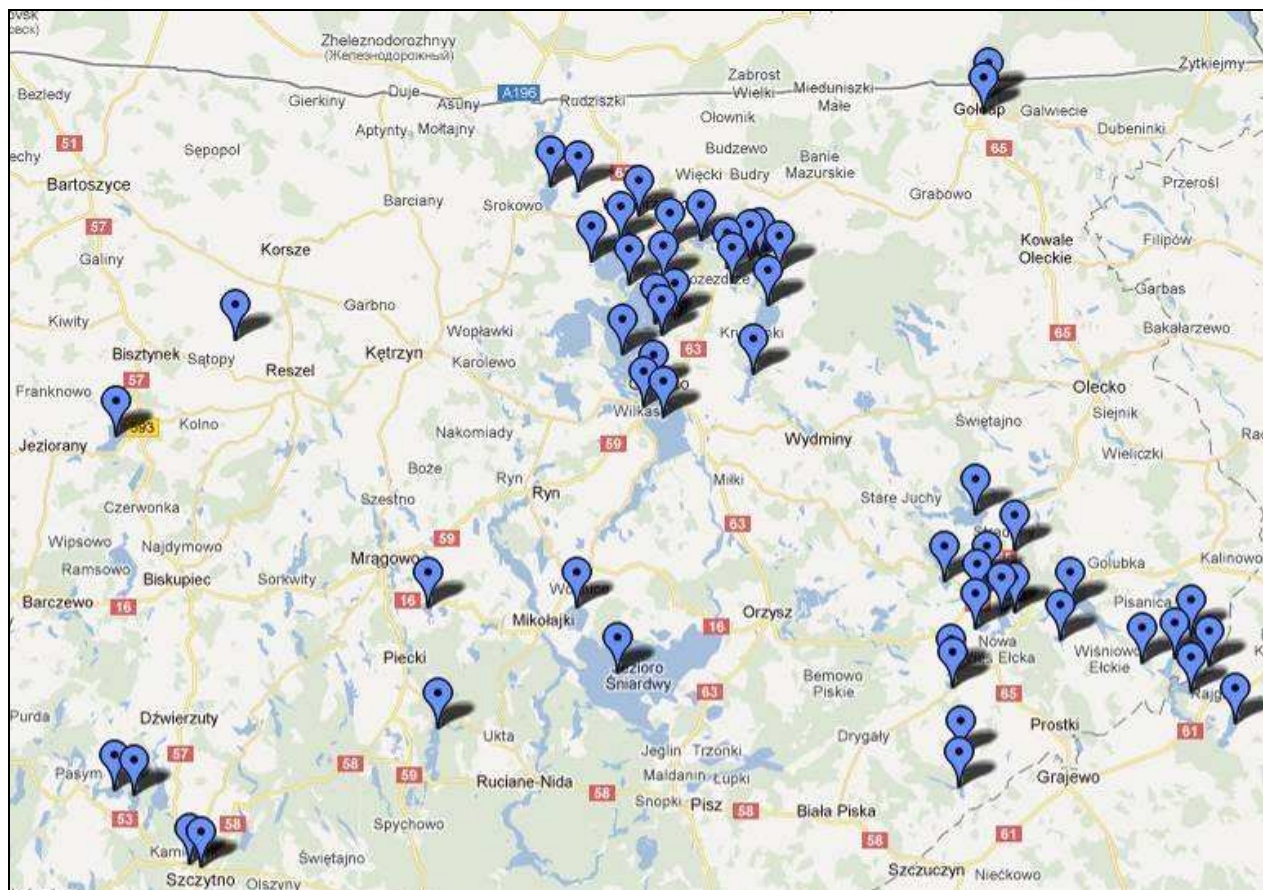
W tym miesiącu liczenie trwało **od 11 do 20 listopada**. Sąsiadujące odcinki rzek
oraz kompleksy jezior i cieki wodne w większych miastach (Białystok, Olsztyn) zostały
skontrolowane w ciągu jednego dnia, co zminimalizowało ryzyko odnotowania tych sa-
mych ptaków na różnych odcinkach.

W ramach **PMPZ** na **Warmii, Mazurach i Pojezierzu Ełckim** skontrolowano łącz-
nie 53 jeziora: Bajtkowo, Białe, Borowe, Czarna Kuta, Dagał Wielki, Dargin, Domowe
Duże, Domowe Małe, Dręstwo, Drwęckie, Dybowskie, Ełckie, Głęboka Kuta, Gołdap,
Gołdopiwo, Gromskie, Haleckie, Harcz, Iławskie, Karbowskie, Krisajty, Kisajno, Kruklin,
Krzywa Kuta, Krzywe, Leleskie, Luterskie, Łaśmiady, Łuknajno, Mały Jeziorak, Mamry,
Mokre, Narie, Negocin, Piecek, Pniewskie, Pozezdrze, Probarskie, Przepiórka, Raj-
grodzkie, Regielskie, Rydzówka, Selmęt Wielki, Skarż Wielki, Skiertak, Stackie, Stręgiel,
Sunowo, Szarek, Śniadrwy, Święcajty, Węgielsztyńskie, Woszczelskie, poldery zalewo-
we w Kwiecewie i Sątopach-Samulewo, akweny i cieki wodne na miejskich odcinkach:
Ełku, Giżycka, Gołdapi, Olsztyna i Węgorzewa, odcinek rz. Drwęca (Rodzone-Raczki),
oraz wysypisko śmieci koło Ełku.

Mapa 1. Rozmieszczenie kontrolowanych obiektów na Pojezierzu Mazurskim (część zachodnia).

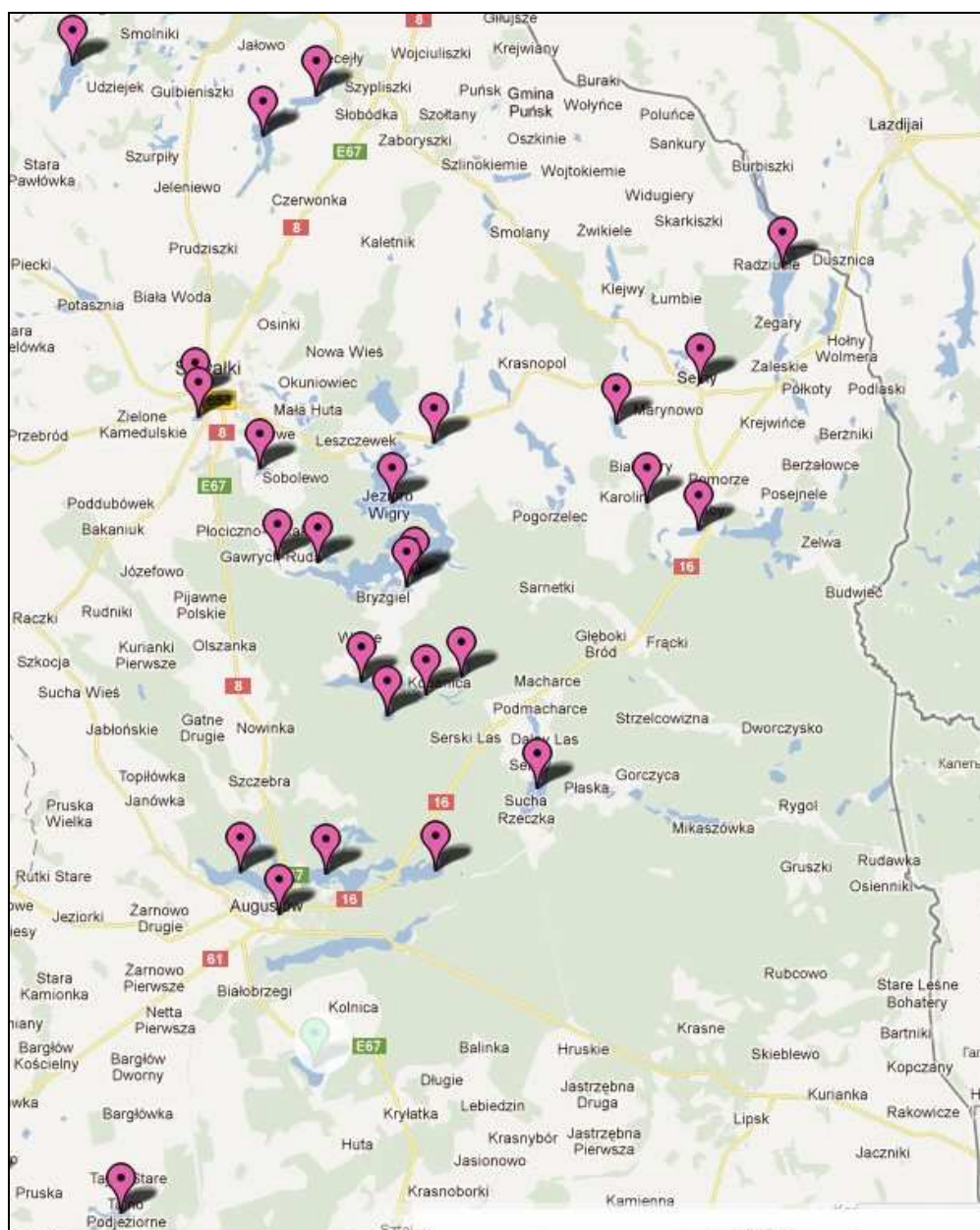
Mapa 2. Rozmieszczenie kontrolowanych obiektów na Pojezierzu Mazurskim (część wschodnia).

Podczas kontroli obszaru **Pojezierza Suwalskiego i Równiny Augustowskiej** skontrolowano łącznie 23 jeziora: Białe k. Augustowa, Białe k. Gib, Blizenko, Blizno, Busznica, Czarna Hańcza, Dmitrowo, Dowcień, Gaładuś, Gieret, Krusznik, Mulaczysko, Necko, Okrągłe, Sajno, Serwy, Staw, Studzieniczne, Szelment Mały, Szelment Wielki,

Tajno, Tobołowo, Wigry, odcinki miejskie akwenów i cieków wodnych w Augustowie, Sejnach i Suwałkach, oraz żwirowni koło Sobolewa z przylegającym do niej wysypiskiem śmieci.

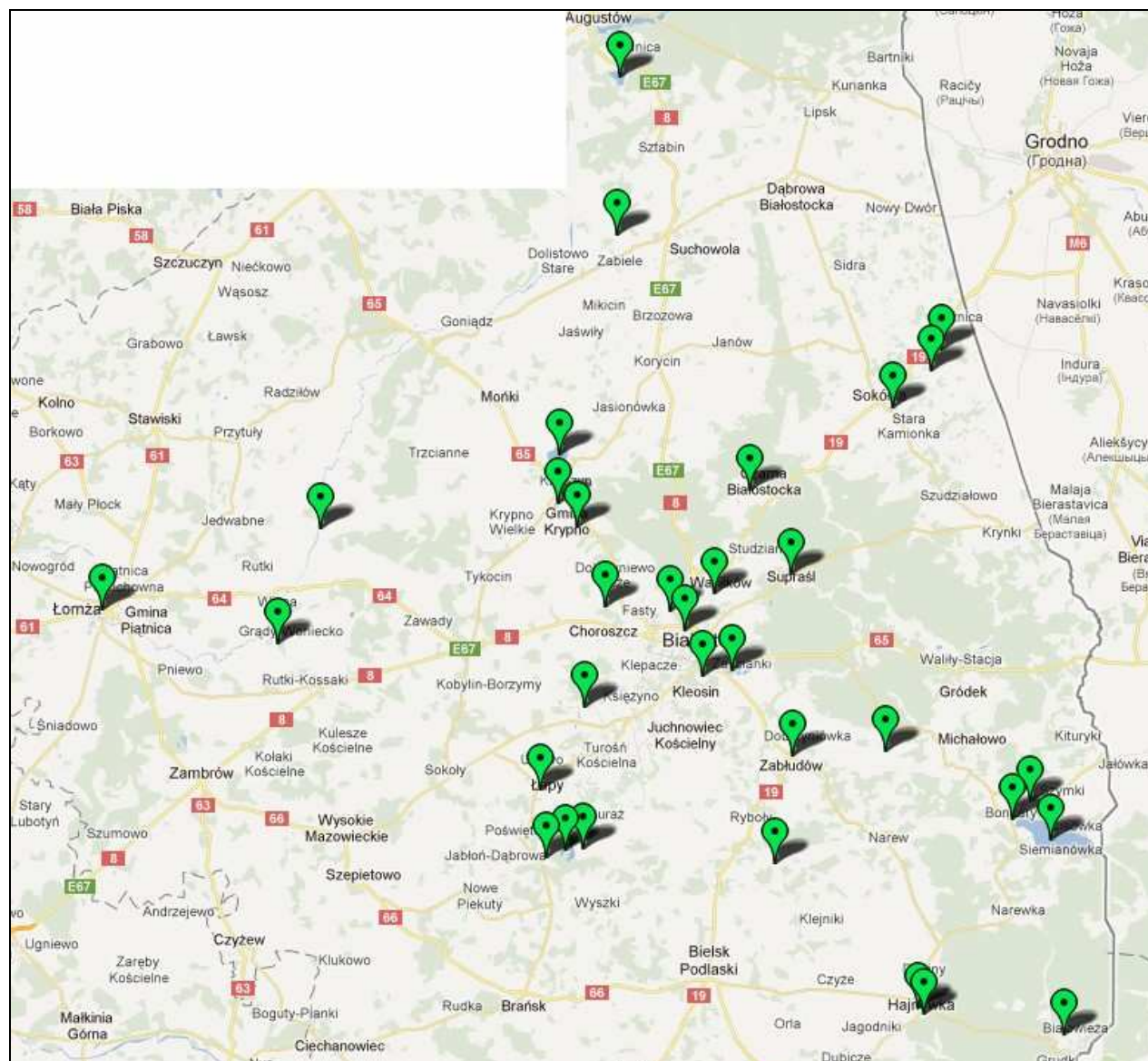
Mapa 3. Rozmieszczenie kontrolowanych obiektów na Równinie Augustowskiej i Pojezierzu Suwalskim.

Na terenie **Niziny Północnopodlaskiej** skontrolowano Jezioro Kolno, około 100 km wybranych odcinków rzek: Biebrzę na odcinku Łoje-Awissa-Ruś, Narew na odcinkach Bondary-Łapy i Strękowa Góra-Łomża oraz Supraśl na odcinku Złotoria-Fasty, a także stawy hodowlane Dojlidy, Knyszyn Zamek, Pietkowo, Pokaniewo, Popielewo, Topilec, J. Zygmunta Augusta i Zbiornik Siemianówka wraz z przylegającymi do niego stawami w Bachurach. Monitorowaniem objęto również 3 powierzchnie na nadrzecznych ławkach nad Brzozówką koło Karpowicz, nad Narwią na Bagnie Wizna koło Grądów Wonięcka oraz na Bagnie Filipy koło Suraża. Kolejnymi miejscami, gdzie dokonano liczeń były stawy, zalewy oraz odcinki rzek w miejscowościach: Białowieża, Białystok, Czarna

Białostocka, Hajnówka, Pietkowo, Siemiatycze, Sokółka, Supraśl, Topolany, Wasilków i Zabłudów. Ponadto skontrolowano 3 żwirownie koło Kundzina, Czaprynowa i Zawady, 3 oczyszczalnie ścieków: w Białowieży, Białymstoku i Hajnówce, nieczynne odстойniki cukrowni w Łapach oraz lotnisko Krywlany w Białymstoku.

Mapa 4. Rozmieszczenie kontrolowanych obiektów na Nizinie Północnopodlaskiej.

(http://mapy.google.pl/maps/myplaces?vpsrc=1&ctz=-60&abauth=ba261f52:ev6k5Srv3EyGLVf6-iVMcmv8Sql&vps=1&ei=85XoTtLwHpGS_AbK0o3rAw&num=10).

Tab. 1. Kontrolowane miejsca i obserwatorzy.

Lp.	Nazwa liczonego obiektu na Mazurach	Osoby liczące
1	J. Mały Jeziorak i J. Iławskie, odcinek miejski rz. Iławka w Iławie	A. Laskowska, P. Szypulski
2	Rz. Drwęca na odcinku Rodzone-Raczki	S. Olender
3	J. Drwęckie, J. Skiertag, J. Narie, J. Gromskie, J. Leleskie, J. Domowe Małe, J. Domowe Duże i Polder Kwiecewo	K. Jankowski
4	Olsztyn (odcinki miejskie) rz. Kortówka i Łyna, J.	D. Częstkiewicz, K. Jankowski, L. Kleinschmidt, S.

	Kortowskie, J. Krzywe, J. Sukiel, J. Czarne, J. Długie, J. Redykajny, J. Tyrsko (Żbik), J. Skanda, J. Trackie, St. Jaroty, St. WDK oraz teren Parku Kusocińskiego	Menderski
5	J. Luterskie, Polder Sątopy-Samulewo	D. Częstkiewicz
6	J. Mokre i J. Śniardwy	D. Częstkiewicz, A. Sereda
7	J. Probarskie, J. Łuknajno	D. Częstkiewicz, G. Osojca, A. Sereda
8	J. Rydzówka, J. Węgielszyńskie, J. Pniewskie, J. Mamry, Kanał i rz. Węgorapa w Węgorzewie, J. Święcajty, J. Stręgiel, J. Harsz, J. Kirsajty, J. Dargin	A. Grabowska, S. Kłusewicz, S. Niedźwiecki
9	J. Głęboka Kuta, J. Czarna Kuta, J. Krzywa Kuta, J. Piecek, J. Dagał Wielki, J. Skarż Wielki, J. Kisajno	A. Grabowska, S. Kłusewicz
10	Kanał Łuczański w Giżycku i Niegociński w Wilkasach	A. Grabowska, S. Kłusewicz, K. Pawlukojć
11	J. Pozezdrze	A. Sulej, A. Grabowska, S. Kłusewicz
12	J. Gołdopiwo	A. Sulej, Sz. Czernek, S. Niedźwiecki
13	J. Niegocin	Sz. Czernek, K. Pawlukojć, S. Niedźwiecki
14	J. Kruklin	J. Kruklin Sz. Czernek, S. Niedźwiecki
15	Rz. Gołdapa w Gołdapi, Zalew w Gołdapi, J. Gołdap, J. Haleckie, J. Woszczelskie i J. Łaśmiady	Sz. Czernek
16	J. Sunowo, J. Elckie, J. Selment Wielki, J. Regielskie, J. Szarek, J. Karbowski, J. Bajtkowo, J. Dybowski, Odcinek miejski rz. Elk w Elku, wysypisko śmieci k. Elku	A. Grabowska, S. Kłusewicz,
17	J. Borowe	A. Grabowska, S. Kłusewicz, R. Łapiński
18	J. Krzywe, J. Stackie, J. Białe, J. Przepiórka, J. Rajgrodzkie, J. Dręstwo	A. Grabowska, S. Kłusewicz, S. Niedźwiecki
Lp.	Nazwa liczonego obiektu na Suwalszczyźnie i Równinie Augustowskiej	Osoby liczące
19	J. Czarna Hańcza, J. Szelment Mały, J. Szelment Wielki, Zalew i rz. Czarna Hańcza w Suwałkach.	S. Kłusewicz, S. Niedźwiecki
20	Żwirownia Sobolewo	Sz. Czernek, G. Grygoruk, J. Kosior
21	J. Wigry, J. Staw, J. Okragłe, J. Mulaczysko, J. Krusznik, J. Dowcień, J. Busznica	R. Łapiński
22	J. Serwy	A. Grabowska, G. Grygoruk, S. Kłusewicz, J. Kosior, S. Niedźwiecki
23	J. Gaładuś, J. Dmitrowo, J. Białe, J. Gieret, J. Blizno, J. Blizenko, J. Tobołowo, Rz. Marycha w Sejnach	A. Grabowska, S. Kłusewicz, S. Niedźwiecki
24	J. Necko, J. Białe, Sajno i Studzieniczne, Kanał Bystry i rz. Netta w Augustowie.	G. Grygoruk, J. Kosior
25	J. Tajno	A. Grabowska, S. Kłusewicz, S. Niedźwiecki
Lp.	Nazwa liczonego obiektu na Nizinie PP	Osoby liczące
26	J. Kolno	G. Grygoruk, J. Kosior
27	Łąki nad Brzozówką koło Karpowicz	S. Kłusewicz, S. Niedźwiecki
28	Zalew w Sokółce	D. Musiał, T. Musiał
29	2 żwirownie koło Kundzina	G. Grygoruk, T. Tumiel
30	Zalewy w Czarnej Białostockiej i Wasilkowie	G. Grygoruk
31	Zalew i odcinek rz. Supraśl w Supraślu	W. Januszkiewicz
32	Rzeka Supraśl Złotaria-Fasty	R. Sołowianiuk
33	Rzeka Biała oraz ciek wodny i oczyszczalnia ścieków w Białymstoku	G. Grygoruk, K. Demianiuk, O. Myka, S. Niedźwiecki, R. Siuchno, M. Zahorowska
34	Stawy Dojlidzkie w Białymstoku	G. Grygoruk

35	Lotnisko Krywlany w Białymstoku	G. Grygoruk, O. Myka
36	Żwirownia w Zawadch	G. Grygoruk
37	Stawy Popielewo	K. Sokołowski
38	Knyszyn Zamek i Jez. Zygmunta Augusta	G. Grygoruk, T. Tumiel
39	Rzeka Biebrza od Łojów-Awissa do Rusi	G. Grygoruk, Z. Molski
40	Wybrane odcinki na rzece Narew od Góry Strękowej do Łomży	J. Bekier, G. Grygoruk A. Grabowska, S. Kłusewicz, M. Włodkowski
41	Łąki nad rz. Narew koło Grądów Woniecka	A. Grabowska, S. Kłusewicz
42	Strawy Topilec	W. Sawicki
43	Odstojniki cukrowni w Łapach	G. Grygoruk, A. Grabowska, S. Kłusewicz, T. Tumiel
44	Stawy Pietkowo, Bagno Filipy, wybrane odcinki na rzece Narew od Bondar do Łap, stawy w miejscowości Bondary i Pietkowo	A. Grabowska, S. Kłusewicz
45	Staw w Zabłudowie	A. Grabowska, S. Kłusewicz, S. Niedźwiecki
46	Zbiornik Siemianówka, Stawy Bachury, staw w Topolanach	G. Grygoruk, J. Kosior
47	Odcinek rzeki Narewki w Białowieży i rzeki Leśnej oraz teren oczyszczalni ścieków w Hajnówce.	R. Sołowianiuk
48	Stawy w Pokaniewie koło Milejczyc	K. Ślusarski (info Forum Przyroda)
49	Miasto Siemiatycze	M. Korniluk

W listopadzie 2011 roku na uzyskane dane wpływ miały 2 ważne czynniki. Pierwszy z nich to znikoma ilość opadów deszczu w ostatnich 3 miesiącach skutkująca zarówno niskim poziomem wód w rzekach, jak i brakiem rozlewisk na nadrzecznych łąkach. Dla porównania o tej samej porze w ubiegłym roku stan wód w rzekach był rekordowo wysoki. Drugim czynnikiem był spadek temperatury, który miał miejsce bezpośrednio przed rozpoczęciem liczenia. Ujemne temperatury, dochodzące w nocy do -9°C , utrzymywały się wówczas przez kilka dni, w wyniku czego mniejsze zbiorniki wodne oraz płytkie zatoki większych akwenów pokryły się warstwą lodu. Spowodowało to zubożenie składu gatunkowego i spadek liczby osobników dla części badanego obszaru.

Fot. 1. Niski poziom wody w korycie Narwi w Wiźnie
(Fot. A. Grabowska)

Fot. 2. Zamarznięty staw przy ul. Octowej w Białymstoku
(Fot. O. Myka)

Podczas prac terenowych na badanym obszarze stwierdzono 44 gatunki ptaków wodno-błotnych (+1 mieszańca międzygatunkowego), a liczebność ptaków należących do interesujących nas taksonów osiągnęła 28 965 osobników (Tab. 2.).

Na obszarze samej **Warmii i Mazur** odnotowano 14 282 os. należących do 35 gatunków (+1 mieszańca międzygatunkowego), w tym stwierdzono 4 gatunki, które przekroczyły próg 5% całkowitej liczby odnotowanych osobników. Była to krzyżówka z udziałem równym 55,6% oraz łabędź niemy (8,96%), śmieszka (7,39%) i gągoł (5,5%).

Na **pojezierzu Suwalskim i Równinie Augustowskiej** stwierdzono 5 835 ptaków należących do 21 gatunków. Podobnie jak w przypadku Warmii i Mazur najliczniejszym gatunkiem na tym terenie była krzyżówka (47,23%), oraz łyska (13,18%), gągoł (11,81%) i mewa siwa (8,04%), czyli odnotowano 4 gatunki, które przekroczyły próg 5%.

Podczas liczeń na terenie **Niziny Północnopodlaskiej** odnotowano 8 848 os. należących do 31 gatunków. Również na tym obszarze dominantem była krzyżówka z udziałem 77,34%. Poza nią próg 5% przekroczyła tylko czajka (7,03%).

Fot. 3. Krzyżówki obserwowane w Iławie 12.11.2011 r. (Fot. A. Laskowska)

Tab. 2. Wyniki listopadowego liczenia ptaków wodno-błotnych przeprowadzonego w ramach PMPZ.

Nazwa polska	Mazury		Suwalszczyzna		Nizina PP		łącznie	
	Suma	%	Suma	%	Suma	%	Suma	%
łabędź niemy	1280	8,96	169	2,90	383	4,33	1832	6,32
łabędź czarnodzioby	2	0,01	0	0,00	0	0,00	2	0,01
łabędź krzykliwy	52	0,36	0	0,00	58	0,66	110	0,38
łabędź nie oznaczony	3	0,02	0	0,00	0	0,00	3	0,01
gęś zbożowa	1	0,01	0	0,00	0	0,00	1	0,00
gęgawa	7	0,05	0	0,00	1	0,01	8	0,03
świstun	50	0,35	1	0,02	4	0,05	55	0,19
krakwa	78	0,55	0	0,00	0	0,00	78	0,27
cyraneczka	226	1,58	0	0,00	223	2,52	449	1,55
krzyżówka	7941	55,60	2756	47,23	6843	77,34	17540	60,56
rożeniec	0	0,00	0	0,00	1	0,01	1	0,00
głowienka	23	0,16	138	2,37	1	0,01	162	0,56
czernica	384	2,69	155	2,66	7	0,08	546	1,89
ogorzałka	14	0,10	0	0,00	0	0,00	14	0,05
lodówka	1	0,01	0	0,00	0	0,00	1	0,00
uhla	2	0,01	5	0,09	1	0,01	8	0,03
gągoł	786	5,50	689	11,81	9	0,10	1484	5,12
bielaczek	31	0,22	11	0,19	0	0,00	42	0,15
szlachar	3	0,02	0	0,00	0	0,00	3	0,01
nurogęś	711	4,98	262	4,49	43	0,49	1016	3,51
nur rdzawoszyi	2	0,01	2	0,03	3	0,03	7	0,02
nur czarnoszyi	30	0,21	10	0,17	2	0,02	42	0,15
perkozek	14	0,10	0	0,00	2	0,02	16	0,06
perkoz rdzawoszyi	2	0,01	0	0,00	0	0,00	2	0,01
perkoz dwuczuby	44	0,31	35	0,60	7	0,08	86	0,30
kormoran	111	0,78	28	0,48	0	0,00	139	0,48
czapla biała	4	0,03	0	0,00	30	0,34	34	0,12
czapla siwa	24	0,17	13	0,22	17	0,19	54	0,19
bocian biały	0	0,00	1	0,02	1	0,01	2	0,01
kokoszka	0	0,00	0	0,00	1	0,01	1	0,00
łyśka	545	3,82	769	13,18	6	0,07	1320	4,56
żuraw	0	0,00	0	0,00	2	0,02	2	0,01
siewka złota	0	0,00	0	0,00	302	3,41	302	1,04
siewnica	0	0,00	0	0,00	3	0,03	3	0,01
czajka	0	0,00	0	0,00	622	7,03	622	2,15
batalion	2	0,01	0	0,00	0	0,00	2	0,01
brodziec śniady	0	0,00	0	0,00	2	0,02	2	0,01
mewa trójpalczasta	0	0,00	0	0,00	5	0,06	5	0,02

mewa mała	1	0,01	0	0,00	0	0,00	1	0,00
śmieszka	1056	7,39	59	1,01	51	0,58	1166	4,03
mewa siwa	554	3,88	469	8,04	193	2,18	1216	4,20
mewa delewarska	1	0,01	0	0,00	0	0,00	1	0,00
mewa srebrzysta	90	0,63	149	2,55	0	0,00	239	0,83
mewa białogłowa	35	0,25	100	1,71	19	0,21	154	0,53
mewa srebrz./białogłowa	162	1,13	13	0,22	3	0,03	178	0,61
zimorodek	6	0,04	1	0,02	3	0,03	10	0,03
mieszaniec międzygat.	4	0,03	0	0,00	0	0,00	4	0,01
Razem	14282	100,00	5835	100,00	8848	100,00	28965	100,00

Fot. 4. Mewa siwa w ławie 12.11.2011 r. (Fot. A. Laskowska)

Najliczniejszym przedstawicielem ptaków szponiastych był myszołów zwyczajny, który był trzykrotnie liczniejszy od myszołowa włochatego (Tab. 3.). Jak na tę porę roku dla regionu stosunkowo często stwierdzano występowanie bielika. Ponadto obserwowano nieliczne krogulce, jastrzębie, błotniaki zbożowe i pustulkę.

Fot. 4. Pustułka na lotnisku Krywlany w Białymstoku obserwowana 17.11.2011 r. (Fot. G. Grygoruk)

Tab. 3. Wyniki listopadowego liczenia ptaków szponiastych przeprowadzonego w ramach PMPZ.

	Nizina		Pojezierza		łącznie	
	Suma	%	Suma	%	Suma	%
bielik	9	9,78	11	36,67	20	16,39
blotniak zbożowy	4	4,35	0	0,00	4	3,28
jastrząb	4	4,35	1	3,33	5	4,10
krogulec	5	5,43	2	6,67	7	5,74
myszolów	53	57,61	14	46,67	67	54,92
myszolów włochaty	16	17,39	2	6,67	18	14,75
pustułka	1	1,09	0	0,00	1	0,82
Razem	92	100,00	30	100,00	122	100,00

Fot. 5. Górniczek – 17.11.2011 r. lotnisko Krywlany (Fot. O. Myka)

Z pozostałych obserwowanych gatunków na uwagę zasługuje **śnieguła** (16 os., J. Dmitrowo k. Sejn 11.11., Sz. Czernek), **rzepołuch** (30 os., St. Zygmunta Augusta 13.11., G. Grygoruk, T. Tumiel), górnicek (5 i 9 os., Zb. Siemianówka 11.11., G. Grygoruk, 4 os., Lotnisko Krywkany w Białymstoku, 17.11., O. Myka) (Tab. 4.)

Fot. 6. Jemiołuszka w Augustowie 16.11.2011 r. (Fot. G. Grygoruk).

Tab. 4. Wyniki listopadowego liczenia wybranych gatunków ptaków przeprowadzonego w ramach PMPZ na terenie Niziny Północnopodlaskiej.

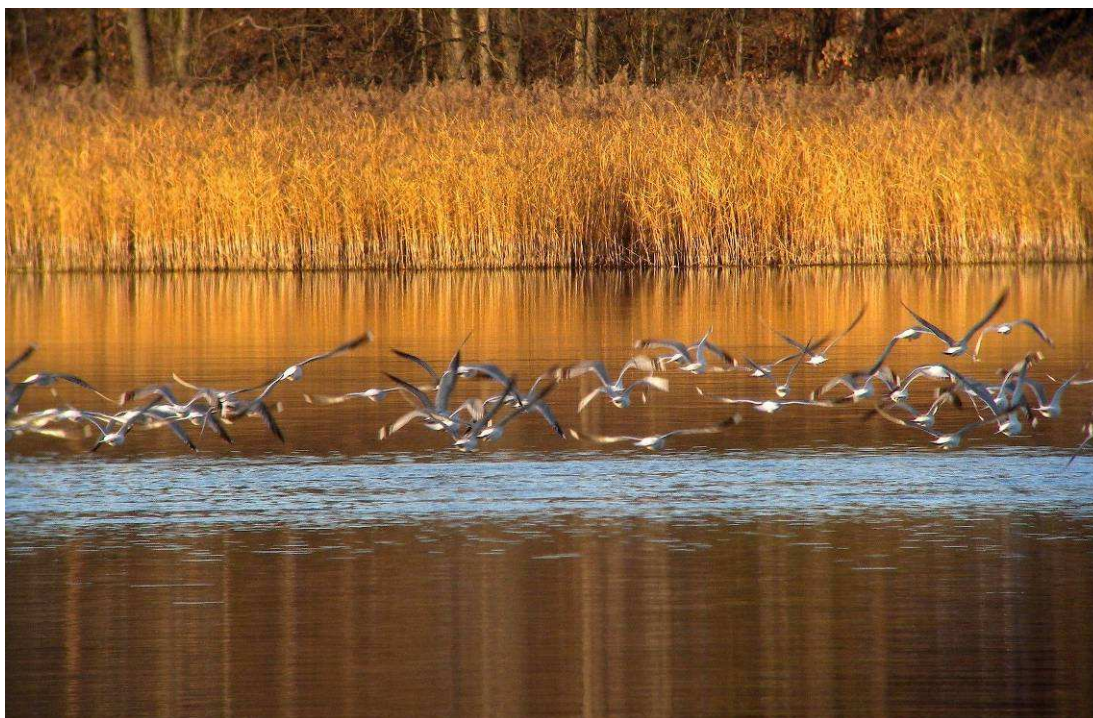
gatunek	liczebność	gatunek	liczebność
jemiołuszka	123	sroka	144
kwiczoł	149	wrona siwa	202
drozd śpiewak	1	kruk	80
szpak	96	świergotek łąkowy	3
srokosz	16	górnicek	18
sójka	46	rzepołuch	58
Razem		936	

Do ciekawych stwierdzeń fenologicznych należy zaliczyć obserwacje **bociana białego** (po 1 os. J. Dmitrowo k. Sejn 11.11., Sz. Czernek i nad rz. Narew k. Kaniuk, 15.11., A. Grabowskak, S. Kłusewicz), **bataliona** (2 os., Sątopy-Samulewo 17.11., D. Częstkie-wicz), **brodziec śniadego** (po 1 os., Zb. Siemianówka i St. Bachury 17.11., G. Grygoruk, J. Kosior).

Fot. 6. Bocian biały obserwowany nad rzeką Narewką koło Kaniuk (Fot. S. Kłusewicz).

Godne uwagi o tej porze roku są stwierdzenia koncentracji takich gatunków jak **łabędź niemy** (375 os., J. Łuknajno 13.11., D. Częstkiewicz, G. Osojca, A. Sereda; 302 os., J. Skiertąg k. Moraga 17.11., K. Jankowski), **nur czarnoszyi** (18 os., J. Narie 17.11., K. Jankowski), **nurogęś** (66 m. i 290 f., J. Selment Wielki 16.11., A. Grabowska, S. Kłusewicz), **ogorzałka** (3 m. i 8 f., J. Gołdopiwo 16.11., A. Sulej), **mewa siwa** (400 os., J. Necko 16.11., G. Grygoruk, J. Kosior), **mewa srebrzysta** (147 os., Żwirownia Sobolewo 16.11., G. Grygoruk, J. Kosior).

Fot. 7. Mewy siwe zlatujące na noclegowisko, 16.11.2011 r., jez. Necko (Fot. G. Grygoruk).

Do najciekawszych należy zaliczyć obserwacje **mewy delawarskiej** (1 ad., J. Kortowskie w Olsztynie, 16.11., D. Częstkiewicz), która została zaobrazkowana w 2005 w Szczecinie, a w Olsztynie była obserwowana zimą w 2006 i 2007 roku, **oraz mewy trójpalczastej** (5 os., Zb. Siemianówka 14.11., W. Januszkiewicz) – jest to najliczniejsze obserwowane stado tego gatunku na śródlądziu.

Fot. 8. Mewa delawarska nad jez. Kortowskim w Olsztynie, 16.11.2011 r. (Fot. D. Częstkiewicz).

Fot. 9. Pierwsza mewa trójpalcza obserwowana nad Siemianówką tej jesieni, 11.11.2011 r. (Fot. R. Łapiński).

Fot. 10. 5 osobników mewy trójpalczastej obserwowanych nad Siemianówką 14.11.2011 r. – rekord dla śródlądzia (Fot. W. Januszkiewicz).

Fot. 11. Mewa trójpalczasta, Siemianówka 17.11.2011 r. (Fot. G. Grygoruk).

Na uwagę zasługuje również obserwacja **lodówki** (1 f., J. Borowe 17.11., R. Łapiński) i **szlachara** (2 f., J. Gołdapiwo 13.11., Sz. Czernek, S. Niedźwieck; 1 m., J. Dagał Wielki 13.11., A. Grabowska, S. Kłusewicz).

Fot. 12. Lodówka obserwowana na jeziorze Borowym k. Elku, 16.11.2011 r. (Fot. R. Łapiński).

Fot. 13. Nury czarnoszyje na zbiorniku Siemianówka, 11.11.2011 r. (Fot. R. Łapiński).

Fot. 14. Nur rdzawoszy w Wasilkowie, 14.11.2011 r. (Fot. G. Grygoruk).

Fot. 15. Nur czarnoszy w pozostałościach szaty godowej obserwowany na jeziorze Borowym k. Ełku, 16.11.2011 r. (Fot. R. Łapiński).

W liczeniach wzięły udział następujące osoby: Joanna Bekier, Dawid Cząstkiewicz, Szymon Czernek, Katarzyna Demianiuk, Agnieszka Grabowska, Grzegorz Grygoruk, Grzegorz Osojca, Krzysztof Jankowski, Wojciech Januszkiewicz, Lucjan Kleinschmidt, Sławomir Kłusewicz, Marcin Korniluk, Jerzy Kosior, Krzysztof Sokołowski, A. Laskowska, Rafał Łapiński, Sebastian Menderski, Zbigniew Molski, Dominika Musiał, Tadeusz Musiał, Oliwier Myka, Sławomir Niedźwiecki, S. Olender, Krzysztof Pawlukoć, Wojciech Sawicki, Agnieszka Sereda, Rafał Siuchno, Roman Sołowianiuk, Krzysztof Ślusarski, Andrzej Sulej, Piotr Szypulski, Tomasz Tumiel, Marcin Włodkowski, Monika Zahorowska.

Fot. 16. Punkt obserwacyjny nad jez. Serwy – Dzik i Aga po liczeniu 11.11.2011 r. (Fot. S. Kłusewicz).

Oczywiście zebranie materiału z tak dużego obszaru w ramach naszej akcji byłoby niemożliwe bez Waszego wysiłku, zaangażowania oraz czasu, który poświęciliście, za co serdecznie Wam dziękujemy. Pragniemy również podziękować opiekunom strony www.avelelek.republika.pl za rozpropagowanie akcji na obszarze Warmii i Mazur.

Jednocześnie chcemy wszystkich zachęcić do udziału w naszej akcji w terminie **14-26 grudnia 2011 r.** (ze wskazaniem na **17-18**). Życzymy ciekawych obserwacji oraz niezapomnianych chwil spędzonych na łonie natury.

Fot. 17. Sławek na punkcie obserwacyjnym w Niwkwie, rzeka Narew 17.11.2011 r. (Fot. A. Grabowska).

Do zobaczenia w terenie!

Sławomir Niedźwiecki, Grzegorz Grygoruk, Sebastian Menderski, Dominika Musiał, Anna Suchowolec